

NOVINE

Prevoz. Knezovič
Dr. Mikael Napotnik
Haribor Hajer

List za Prekmurske Slovence.
Prihaja vsako nedelo.

Urednik i izdajatelj
Klekl Jožef vp. pleb. Črensovci Prekmurje.

Cena na mesec 1 K.

Šaul—Pavel.

Na Pavlovo pol zime mine, se pravi prinas v Prekmurji. Pol je zato ešče odzajaj. Ita polovica, nevem, če je ne vsikdar hūjša kak, ta prva. Pa čeravno nej vsikdar, dostakrat je tak. Pa človek bi nasprotno želo, to ka bi vsikdar toplej gračivalo da vsikdar bliže idemo k sprotoletji. Godi se nam proti našemi želenji, preračunajo se naši računji. To pa zato, ka z vremenom ravna nikak drugi kak naša srca i njihova hrepenenja. Ite drugi je vsegamogočni Bog.

Dūša tūdi ma zimo: smrtni greh je njena zima. V tom stani rožice, jakosti, dobra dela more toti roditi, a ta so zimске cvetke, ledena, brez farbe i brez dišeca. Če sunce dobi, se te led otopi z ledenih rož poženejo prave, rasteče, štere cvetejo i dišijo, ka se njim radūje neba i zemlja. To sunce je vsegamogočni Bog.

Zima je bila v Savlovoj dūši kda je potūvao v Damask, da bi krščenike lovio i zvezane pripelao v Jeruzalem. Obsijne ga pa večno sunce, Bog, s svojov milostjov i postane naprijetnejše sprotoletje na mestji najštrašnejše zime v njegovoj dūši. Saul je postao Pavel, preganjalec Kristušove vere njeni glasitel, apoštol.

Država ma tūdi zimo. Kda njeni voditelje iščejo samo svoj hasek, ne pa ljudstva, kda vere ne branijo nego jo preganjajo, so Šauli, v šterih rokah vse zmzne, vse ledeno postane, še te najlepše rožice dobrih del. Sunce njim trebe, Boga,

toga vsegamogočnoga njim trebe. Samo te more, oživeti nje i zimo države sprmeniti v sprotoletje. Iščite ga. Toga vsegamogočnoga vse dūšice!

Dom i svet.

Italijanski minister Nitti i naš dr. Trumbić se v Parizi pogajata, kak bi se rešilo jadransko pitanje (vprašanje.) Jadvam je morje, pri šterom leži Jugoslavija i Italija. Ta bi nam rada vzela veliki del morja, da bi vso trštvo samo v njenih rokah bilo. Da pa Jugoslavija v to ne privoli, zato se zdaj pogajata obe državi kak bi se to pitanje rešilo, ka ne bi na kvar bilo niednoj. — Francija vojaško zvezo šče napraviti z Polskov, Čehoslovaskov i Jugoslavijov. V boji bi se te štiri države podpirale. — Mirovna konferenca zahteva, naj se hitro sklene vogrski mir, ka te pride Turcija na vrsto. En del vogrskoga duga bi morala prevzeti Jugoslavija, zato ka je en del Jugoslavije slišo prle pod Madjarsko. — Na Bolgarskom se jako širi republikanska stranka, štera šče kraljestvo odpraviti. Velike stavke (strajki) i nemiri spopadi med vojaki i delavci so v celom orsagi. — Mir z Nemčijov je stopo v veljavo. — Nemška Austrija je poslala dr. Rennerja v Prago, da se pogaja z Čehoslovaki. Kakša sprememba! Jnda so Čehe metali vō z Beča zdaj bečarje hodijo na česko se molit i krūha prosit. Vsaka gizda se potere ednok, jo nosi v sebi posamezni človek ali pa država.

Kristusova reč je večna: Ki se zvisi, on se znizi. — Polaki so v Galiciji dali vno go Ukrajincov zahpreti, zato ka ti sovražno nastopajo proti poljskoj vojski. Ukrajinci naimo nikak ne bi radi pod poljsko republiko slišili. Grozno se sovražita tidva naroda, čeravno sta oba Slovana. — Italijani zapūšćajo Dalmacijo. — Napad na Aleksandra regenta se je ne posrečo; napadalec je bio Italian. Regent je na poti z Francozkoga domo. Sviča je priznala republiko N. Austrijo. — Boljševiki so na Ruskom povsod zmagali, zgrabili so više šestdeset jezero naših vojakov zaplenili i nepregledno dosta strliva. — Na Čehoslovaškom so ustanovili, čehoslovaško cerkev. To pomeni, ka nešteri iz dūhovščine, šterim je iskanje zveličanja dūš deveta briga, so se odtrgali od rk. Materne cerkvi pa se sami ščejo ravnati. V odbor so zvolili šest takših

Česki katolīčanci posebno dobra dūhovščina se veseli, ka se je smeti rešila. Od lani mao so na Vogrskom i Horvackom tūdi začeli ništerni posvetnjaki širiti spodobno proti kršćansko gibanje a brez vsega uspeha. Ostali so na cedili. Nešternomi je služba cerkvena prepovedana, eden je na Vogrskom celo obešen zato ka je boljševik postao, plivanoša svojega dao zapreti i se je sam imentūvao na njegovo mesto, drugi pa čakajo zaman narodno cerkev. Tak bo na českom tūdi brez uspešnoto delo. — Berlini so bili krvavi spopadi med vojaki i ljudstvom pred narodnov skūpšćinov.

Od deklīne, ka je nej bila od matere rojena.

Narodna.

— Ta jablan, to je moja smrt. Či te jablani skorenjom vréd vō ne skopate, pa je ze-vsem listjom vréd, ne žežete, te jaz morem mreti.

Krao je nato zapovedao težakom, naj jablan vō skopajo, pa jo naj žežgejo s korenjom pa z listjom vred.

Gda so težacije jablan vkūp sekali, je edna skalina vujška zletela, pa je po zraki tak dugo semtan letala, ka je te nazadnje poleg poti, pri gradi v edno grabo spadnola.

Nej daleč od toga grada je pa mela edna stara ženska svojo kučo. Ta ženska je vsaki dēn šla v grad na delo. Strošek je mela doma, pa stanjūvala je tūdi doma, v gradi je samo gotovo plačo vdabiala.

Te je pa ta ženska, gda je večer domo šla, najšla tisto skalino v grabi. Vzela jo

je gor, pa jo je nesla domo, pa doma v sobi pod klop vrgla.

Na drugi den je stara ženska zaran stanola, pa je šla v grad. Nej je doma kōrila, niti zajtrka nej spravila, nej hiže pomela, nej posteke poslala, pa mela je edno malo kozo, pa nanč te koze je nej napolija. Gučala sj je, ka de to te delala, naj prle v gradi opravi, ka tam za delo ma.

Gda je v gradi opravila, ka je za delo mela, se je spravila domo, pa si je po poti pogučavala sama prti sebi: Lačna sam, ka bom si zdaj kūhala? Najhitrej si skūham hajdinsko kašo.

Medtem je prišla domo, pa je že hajdinsko kašo na stoli najšla. Zvūn toga je bilo tūdi že vse pometeno, poslano, pa koza napojena. Skalina je pa pod klopjov ležala, kama jo je ona vrgla.

Stara ženska se je nato jako prestrašila. Mislila sije, ka či njoj je to što tak zobra

opravo, ka njoj te znabiti kvar tūdi napravo. Mejla je nekelko mele, malo mesa pa zabela, pa tūdi nešteren krajcar penez. Vse je poglednola, či bi njoj što kaj odneso, pa je nindri nikaj nej menkalo.

Na drugi den je stara ženska pa odišla v grad, pa je doma vse tak nahala kak prvi den.

Gda je v gradi opravila svoje delo, je šla domo. Po poti si je začala gučati, ka si zdaj skūha žganike, ka njoj to najbole k tēki spadne.

Medtem je prišla domo, pa je žganike že na stoli najšla. Vse drugo je pa bilo tak lepo opravljeno kak prvi den.

Tomu se je ženska nikak nej mogla načūdivati, pa si je nikak nej mogla premisliti, što bi njoj to delao. Zato je pa na tretji den, gda se je v grad odpravila, ne šla v grad, liki se je sred poti nazaj obrnola, ka bi rada znala či doma koga najde. Nadaljevanje.

Prinas se je ustanovila republikanska stranka, na sedem kotrig.

Zdaj so ročili v Parizi Madjarom mirovne pogoje.

K delitvi zemlje.

Lansko leto je že okoli stojezero plügov zemlje bilo razdeljene na Horvackom, v Slavoniji, Baranji i Bački. Vse na ministerske odredbe brez določitve narodnega predstavništvo.

Prinas v Prekmurju je tudi dosta guča od te delitve, pa priprave za njo tudi se godijo. Odposlanec za agrarno reformo (dr. Štrekelj) shod za shodom drži v té namen. Dnes tjeđen je bio v Beltincih. Ljudstvo rado hodi na takse shodi, kje se kaj dobi ali konči kje kaj čaka, da dobi, ali navadno — nezadovoljno pride nazaj. Zrok tom je to, ka se njemu ne razloži celo delo tak, ka bi je moglo zastopiti pa tudi to, ka se ne godi tak kak bi ono želelo.

Od delitve zemlje so zahteve večine predbúdstva za Prekmurju te:

1. Naj se zemlja da samo Prekmurcom. Našega ljudstva je toliko, da niti tem ne bo zadosta. To naj stalno vlada vopove, da nišče, je gospod ali kmet ne dobi niti eden pedén zemlje v Prekmurji zvin Prekmurcov. Če je naša tá zemlja kak se vsikdar glasi, te naj nam tudi poistini pri pada ne pa samo v guči.

2. Delijo naj jo Prekmurci. Ne razmim samo to, da bi občinski odbori bili za to zvoljeni kak se že dela, nego to, naj v urad za agrarno reformo postavijo tudi ednoga prekmurskoga gospoda, koga pozna naše ljudstvo i ki pozna nje. Ne gučim tu od duhovnikov, tei te odurne skrbi poleg svoje časti ne prevzemejo. Gučim od svetnih gospodov.

3. Naj se dužnosti veleposestev, štere majo do vzdržavanja cerkvi, farofov, duhovnikov v račun vzemejo. Ta pravica Materecerkvi ne more i ne sme prejeti. Grof je dozdej dužen bio zidati cerkev, ali popravljati farov ali dati mesto farmikov drva itd. Če se njegovo posestvo razdeli, de mogo on to dalje zvršavati? Ka jamči za to? Ljuden se te ter ne more naložiti, komaj do mogli svoje kupijene njive plačati. Če bi se pa na celo turo navrglo, bi fara tisti ter dobila, šteroga dozdej ne poznala i za mali broj tistih ki so zemljo dobili bi obteršeni bili v večini tisti, ki neso nikaj dobili. Tu mora jasno povedano biti kak bo.

3. V večih mestah trebe cerkev zidati. To je gotovo, ka bi veleposestnik daš na razpolago teliko zemlje keliko bi najbolje bilo potrebno za cerkev i vzdržavanje duhovščine. Duhovniki neso kmeti, njim zemlje ne trebe v obilnosti, samo teliko ka najboljše potrebne reči si more pripovati. Če to ne dobijo, je more scela fara ozdržavati i tak bi pali egromni stroški prišli na celo faro, na tiste ravnotak, ki so nikaj nej dobile kak na obdeljene.

4. V gospodarskom pogledi bi tudi kazalo, da bi se kje na vekšemimanji postavila gor gospodarska šola. Sakzijanci v Verzeji so že davno namenili to napraviti pa neso dobili pri pravnoga zemljišča. Lehko bi zdaj što. Dohodki pa naj bi se obrnilo na hasek prekmurskih sirot, siromaških dijakov itd. Ka pa edna fabrika? Koliko je svinj, živine, mele itd. v Prekmurju. Edno fabriko, štera bo mela pekarno de delala k lobše, itd. kak bi se izplačalo. Čisti haski bi šli pali prekmurskim običnam.

5. Se ne opitajo veleposestniki? Je nikaj nej njihovoga? Kaj bo z njihovimi čestniki? Če se razdeli imanje, ne morejo tu živeti. Što njim da odškodnino? Kak se naj plačuje dobljena zemlja? Valuta se ne rešena. Mir se ne podpisano. Pitanj je še sto. Na vsako naj se prle da odgovor kak pa zemlja razdeli. Pomali tu naprej ali dobro. Bog se pa smili vsakomi, ki de zemljo delio. Če nema naj prle testament napravi.

Zakaj v Jugoslaviji.

Dr. Hohnjec, državni poslanec je jan. 5. v Soboti pravo: Sloveni smo mali narod, komaj nas je do dva milijona. Sami ne bi mogli meti samostojne države, sasadne močne države bi nas že davno premagale če bi mi l. 1918. samostojno državo ustanovili. Da smo preslabi sami za edno državo, smo se združili stistimi

Slovani, ki so z nami ednoga plemene jugoslovanskoga, z Srbi i Harvati vedno držano v Jugoslavijo, kje mamó tiste pravice kak Srbi i Harvati.

„To misel pa, ka bi se ednoga plemena ali jezika narodi združili v edno državo, je dao Wilson, amerikanski predsednik. Na podlogi njegovih 14 točk so odločili v Parizi naš kraj za Jugoslavijo, zato ka smo Prekmurci jugoslovanskoga plemena i jezika.“

„Kak vsako novo vertstvo, je pravo nadale dr. Hohnjec, tak tudi nova država ma svoje teškoče. Z tem moramo računati. Da ne na sveti zdaj države, kje bi kaj po starom bilo, posod nevole i težave se vekše kak prinas. Obvupati ne smemo. Potipeti i vüpati nam je dužnost, ednok mo preveč veseli i zadovoljni.“

Glasi.

Zaprta je trgovina Ascheri v Soboti i Horvat Štefani v Črensovcih. V kratkom se obema odpre. Zaprla je tudi oblast jako spametno v Soboti kavarno zato ka so tam hazardno (na velike dobičke) kartali.

Šeststo kil masti so najšli na Cankovi med drvami skrite i so jo zaplenili. Ne ve se što jo je znoso ta.

V kradnoli so na G. Bistrici pri Magdiči dve goski, pri Rajji v Gomilici obleko.

Spravišče šolskoga sveta bo 24. t. m. v Soboti. Te bo razdeljavao tiste vučite, šteri so se za Prekmurje iz preka zglasili.

Valuta. To ime pomeni ceno penez. V Jugoslavji sta dva penez: dinar i krona. Močen boj se brje zdaj šteri bi več valao. Na Horvackom i v Slovenji zahte vajo, da za en dinar samo eno krono dajo, srbski finančni minister pa za en dinar 4 krone zahteva. Pitanje še ne rešeno.

Dolarje gubijo ceno. Za en dolar ne dajo več na borzi kak 80—90 kron.

Povoden je na Talijanskom mesta Piza i druge kraje preplanila.

500 dece z Beča ide na Norvesko, da se okrepi. Čehoslovaska republika je zabadav bo po svojih železnicah vozila.

Ponarejeni stokronski bankovci krožijo tu i tam. Pazite! Štemptni gor so bledi, zobčki na nji slabi i slabi pečati. Potom se poznajo.

Marschal Foch francozki vojskovodja je obiskao Lurd i tam se je lepo spovedao i prečisto. Ki je premagal najmočnejšo vojsko sveta, nemško — se je ne sramüvao svoje vere.

Tifus (legar) je na Poljskom v kratkom 25 jezer ljudi spravo v grob i še zmerom se širi.

Tobak dobimo, ali dragši bo pali. To pa zato, ka za naše štiri korone računajo dinar, prle so pa sam 3¹/₂ računali.

Kraj proti plesi. Belgijski Kralj Albert je odredo, da se letošnjo zimo ne bo plesalo v kraljevskoj palači. Zrok je to, da je dežela še preveč zmečena i je v njej mnogo trpečih družin. Tei zroki so znamkar tudi v Prekmurji.

Najstarejše novine sveta so kitajske „Pekinske Novine“ štere že 1500 let izhajajo. Za njim pridejo angleske „The Oxford Gazette“, štere 250 let izhajajo.

Več jezer boljšeševikov so zaprli v Ameriki. Pri teh ljudeh so našli dokaze, da so boljšeševiki namenili toliko penez ponarediti ka bi ž njimi preplavili celi svet i tak vzeli pravim penezom vrednost. Letos so pa namenili za celi svet razglasiti boljšeševiško vlado.

Božja plüska. Dober Bog tudi dava plüske. Takšo pa jako vročo je dobila zdaj Čehoslovaska kat. vero preganjajoča republika. Povrno se je naime v Pragi iz angleško protesantske vere na katoličansko angleški polkovnik (ezredes) Coulson. — Češka vlada podpira odstop od kat. Materecerkvi, dober Bog pa podpira pri stop v njo. Trebe vekšo plüska? Bo jih še več.

Smrt v porodü. Jakšič Marta na Melincih je vmarla v porodü Mlada 20 letna mati hči Jakšič Pavla z G. Bistricice, bi mela prvo svoje dete poroditi a ne je mogla. Dete so zdravniki ž nje zrezali, po operaciji je ona tudi dššo piustila.

Protin i obsoda. V D. Lentu voljo tihotapstva obsojen bio ali na 14 dnevnü zapor ali na 3000 K. plače trgovec Polak. Obsodbo je obsojenec apelira la z Ljubljane je za odgor to prislo: mora plačati 3000 K. i se zapreti biti dvatjedna. Ta obsodba je tak potrla Polaka, ka se je včasí ponovo pri njem stari protin, kak sta dva zdravnika potrdila, da ne sme v vozo.

Račun tretjeredniške sküpsčine v Črensovcih za l. 1919. V božičnoj številki Novin, štera je bila zaplenjena, sem napravó račun za l. 1918. V tom je stalo, ka je nas tretji red l. 1918. 703 K. 80 fil., dohodkov i 757 K. 50 fil. potrošov meo. Račun za l. 1919. je pa té: I. Dohodki: Jantal Štefan z Trnja 20 K., Tretjeredniki z D. Lendave 16, z Törnišča 49, z Trnja 123, z Žizkov 220, z Črenovec 116, z Brezovice 20, z Renkovec 40, z Nedelice 20. z Gomilic 30, z Dolnjebistricice 98 60, z V. i M. Polane 71, od Lipe 20, z Sv. Bistricice 21, z G. Bistricice 53 90, z Hotize 42 koron, Tkalec Kata z D. Bistricice 2 K., Jerebic Marija 1, Balažic Štefan 2, Virag Marija z adrijanec 20 K. Vkup 991 K. 50 fil. II. Potroši so bili ti: Sani več izdano kak dobljeno 53 K. 70 fil., Na spominsko cerkev sv. Magdalene pri Maribori 20, siroti staroj Tulinski ji 10, vozina za obleko siromaške dece 90 10, Matjašec Kati slepoj siroti na D. Bistrici 100, sirotam Bežek Ani i Vogrinec Ani v Žizke, spiclin Manki Kolenko Kati i Krampač Mariji v Črensovcice 180, Selezijanskim dijakom na Rakovnik 250, poštnina 5, nápotreboče Črenšovske cerkve 100 100 na pranje cerkvene obleke 15 50, na „zvezo prekmurskih dijakov“ 167 K. 20 filerov. Vkup 991 K. 50 fil. Bog plati v imeni sirot. Predstojnik.

Na znanje! Dečki slovenski pridite v Beltince! Od 26. januara do 31. bo tu tečaj (šola) za vas, ka se navčite telovaditi (turnati, testgyakorlat) i druge za vas potrebne i hasnovite reči, ka lahko postanete kotrige kršćanskoga društva za dečke, šteri se zove „Orel“. Stanovanje dobite brezplačno kak i podvčenjé samo strošek si prinesite s sebov.

Febr. 1. v nedelo predpoldnom bo v Beltincih v šoli zborovanje odbora kmečke zveze, za Prekmurje ob 11. Zavüpniki pridite! Zaodvečara pa v gradi bo spravišče, na šterom bo govoró od kršćanske po itike dr. Verstovšek od potrebe združjenja, kmečke zveve pa g. Pušenjak.

Febr. 1. zaodvečara okoli 4. vöre bo govoró g. Pušenjak v Adrijancih; razložo bo kmečko zvezo.

Februara 2. na svečnico po božoj službi okoli 11 vöre predpoldnom naj pridejo pri cerkvi vküp vsi tisti v Črensovcih šteri so akci je podpisali za črensovsko posojinico, ka se ustanovi ta. G. Pusenjak bodo v Črensovcih na svečnico.

Febr. 2. zaodvečara okoli 2. popoldnevi se pa dokonča v Beltinci tečaj orlovski za dečke (šola za društvo orel) i pritoj priliki bo govorio g. Pirc Jožef, predsednik „Ora“ za celo Slovenijo. Pridite, ki morete vsi, posebno mladina.

Zveza prekmurskih dijakov.

Namen zveze je naše prekmurske dijake zbrati paziti na nje da ostano verni kršćeniki i siromaškejše podpirati z podporov nabranov. Zveza se je ustanovila lani pred petimi meseci. Mela je dozdejtri seje. Od ljubljanske so poročale k božiči zaplenjene Novine. Darovnikov imena smo v teh i drugih že objavili. Zadnjie ja darüvao tretjered črensovski 167 K. 20 fil. Vkup l. 1919 — 1264 K. 56 fil. Te znesek je bio tak le razdeljen dijakom v Ljubljano 547 K. 19 fil., sobočkim (dar cankovske fare) 217 K. 37 fil., dijakom v Št. Vid 500 K. Mariborski dijaki so preskrbljeni za celo leto po plemenijom sprejenti prevz. Kneza in škofa dr. Mihaela Napotnika v deško somenišče i po prebogatoj podpori g. dr. Tr. Kovačiča dr. ant. Jerovska i Vieda Pušenjaka. Iskarena hvala vsem blagim darovnikom. Predsedništvo r. d. zveze.